

Όνοματεπώνυμο:
Τμήμα:

Επιμέλεια: Παναγιώτης Παζούλης

Φυσική Γ Λυκείου θετικής – Τεχνολογικής Κατεύθυνσης

1^η Εργαστηριακή Άσκηση: Απλή Αρμονική Ταλάντωση

A) Εισαγωγικές έννοιες.

Περιοδική κίνηση ονομάζεται η κίνηση η οποία επαναλαμβάνεται σε ίσα χρονικά διαστήματα.

Περίοδος T μιας περιοδικής κίνησης είναι ο χρόνος που απαιτείται για να ολοκληρωθεί μια φορά η

περιοδική κίνηση. Η περίοδος είναι χρόνος και μετριέται σε s. $T = \frac{t}{N}$

Συχνότητα f μιας περιοδικής κίνησης είναι ο αριθμός των επαναλήψεων της περιοδικής κίνησης στη

μονάδα του χρόνου. Η συχνότητα μετριέται σε Hz ή s⁻¹. $f = \frac{N}{t}$

Σχέση περιόδου T συχνότητας f :

$$T = \frac{1}{f}$$

Ταλάντωση είναι η κίνηση που κάνει ένα σώμα όταν παλινδρομεί ανάμεσα σε δύο ακραίες θέσεις. Π.χ. μία σφαίρα κρεμασμένη από ένα ελατήριο.

Πλάτος ή μέγιστη απομάκρυνση A, είναι η απόσταση της ακραίας θέσης από την θέση ισορροπίας.

Αμείωτη ταλάντωση είναι η ταλάντωση με σταθερό πλάτος.

Φθίνουσα ταλάντωση είναι η ταλάντωση της οποίας το πλάτος συνεχώς ελαττώνεται.

Ελεύθερη ταλάντωση είναι η ταλάντωση που εκτελεί ένα σώμα το οποίο αφού δεχθεί μια αρχική διέγερση αφήνεται ελεύθερο να ταλαντώνεται.

Εξαναγκασμένη ταλάντωση είναι η ταλάντωση στην οποία περιοδικά ασκείται εξωτερική δύναμη F. Π.χ. η κούνια της παιδικής χαράς.

Απλή αρμονική ταλάντωση.

Απλή αρμονική ταλάντωση είναι η κίνηση της οποίας η θέση του σώματος δίνεται από την σχέση : $x=A\eta\mu\omega t$.

Σχέσεις στην απλή αρμονική ταλάντωση.

Απομάκρυνση : $x=A\eta\mu\omega t$

Ταχύτητα : $v=v_{\max}\sigma\upsilon\nu\omega t=\omega A\sigma\upsilon\nu\omega t$

Επιτάχυνση : $a=-a_{\max}\eta\mu\omega t=-\omega^2 A\eta\mu\omega t=-\omega^2 x$

Το ω είναι η γωνιακή συχνότητα και δίνεται από την σχέση :

$$\omega = \frac{2\pi}{T} = 2\pi f.$$

Δύναμη επαναφοράς : $F=m a=-m\omega^2 x=-Dx$

Όπου D η σταθερά επαναφοράς : $D=m\omega^2$.

Η ικανή και αναγκαία συνθήκη για να εκτελεί ένα σώμα αρμονική ταλάντωση είναι να ασκείται στο σώμα δύναμη επαναφοράς ανάλογη της απομάκρυνσης. $F=-Dx$.

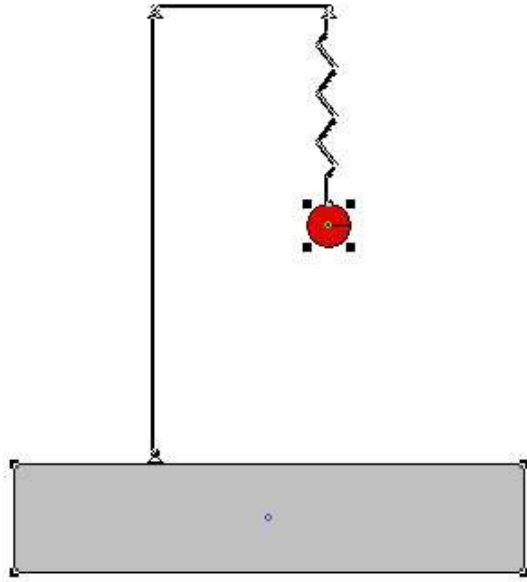
Περίοδος στην απλή αρμονική ταλάντωση.

$$\left. \begin{array}{l} D = m\omega^2 \\ \omega = \frac{2\pi}{T} \end{array} \right\} D = m \frac{4\pi^2}{T^2} \Rightarrow T = 2\pi \sqrt{\frac{m}{D}}$$

Β) Πειραματική διαδικασία.

1) Υπολογισμός Περιόδου στην απλή αρμονική ταλάντωση

Υλικά: Βάση στήριξης, ελατήριο, σφαιρίδιο, ζυγός, υποδεκάμετρο, χρονόμετρο.
Συναρμολογούμε την παρακάτω διάταξη και παίρνουμε τις παρακάτω μετρήσεις:

Μέτρηση Περιόδου T

Αριθμός Ταλαντώσεων N=10
Χρόνος για 10 ταλαντώσεις: t=

$$\text{Περίοδος: } T = \frac{t}{N} = \text{_____ s}$$

Ερώτηση: Πώς μπορούμε να βελτιώσουμε την πιο πάνω μέθοδο και να επιτύχουμε μέτρηση μεγαλύτερης ακρίβειας;

Υπολογισμός Περιόδου (β' τρόπος)

Φυσικό Μέγεθος	Σύμβολο	Τιμή
Μάζα σφαιριδίου	m	
Φυσικό μήκος ελατηρίου	L_0	
Μήκος ελατηρίου στη θέση ισορροπίας	L_1	
Επιμήκυνση ελατηρίου στη θέση ισορροπίας	ΔL	

$$\text{Στη θέση ισορροπίας: } \sum F = 0 \Leftrightarrow mg - F_{ελ} = 0 \Leftrightarrow mg - k\Delta L = 0 \Leftrightarrow k = \frac{mg}{\Delta L}$$

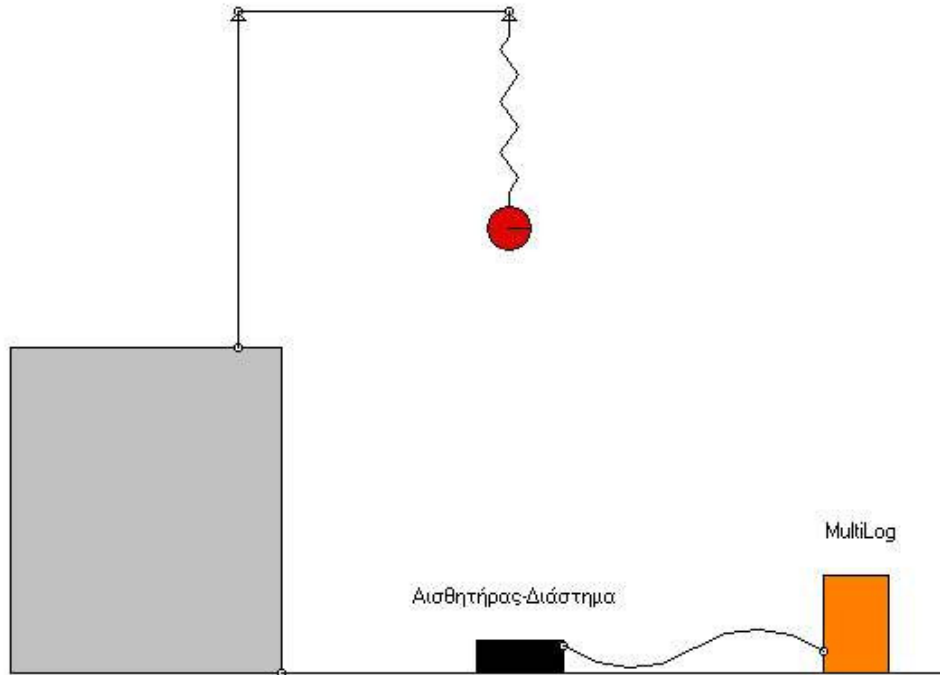
Υπολογίζουμε τη σταθερά του ελατηρίου: $k = \text{_____ N/m}$

$$\text{Υπολογίζουμε την περίοδο της ταλάντωσης από τη σχέση: } T = 2\pi\sqrt{\frac{m}{D}} = \boxed{\text{_____ s}} \quad (I)$$

2) Γραφική παράσταση Απομάκρυνσης – Χρόνου

Η γραφική παράσταση απομάκρυνσης – χρόνου στην απλή αρμονική ταλάντωση θα γίνει με τη χρήση του **MultiLog**. Το MultiLog είναι ένα σύστημα συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή.

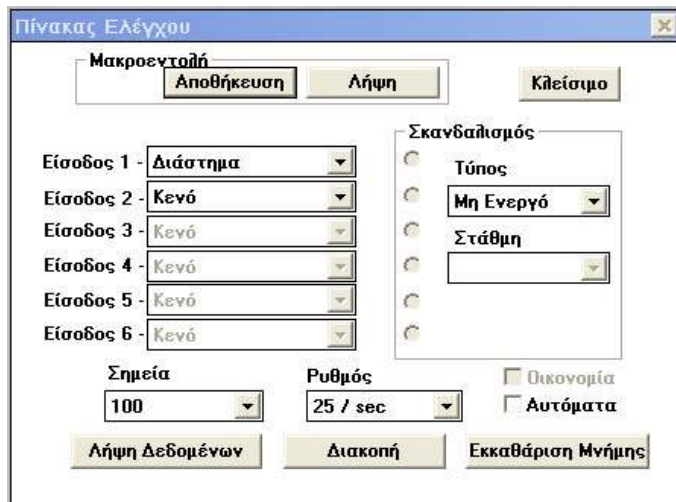
Υλικά: Βάση στήριξης, ελατήριο, σφαιρίδιο, multilog με τον αισθητήρα διάστημα.
Συναρμολογούμε την παρακάτω διάταξη:

Ρυθμίσεις Multilog

Είσοδος 1 : Αισθητήρας Διάστημα
 Σημεία: 100
 Ρυθμός: 25/sec

Σημεία 100 σημαίνει ότι το multilog θα καταγράψει 100 φορές τη θέση του ταλαντωτή με ρυθμό 25 μετρήσεις το δευτερόλεπτο. Δηλαδή η διάρκεια της καταγραφής των μετρήσεων θα είναι 4s.

Πατώντας το πλήκτρο Λήψη Δεδομένων δημιουργείται στην οθόνη μας η γραφική παράσταση της απομάκρυνσης $x - t$.

α) Με τη βοήθεια της γραφικής παράστασης να υπολογίσετε τα παρακάτω μεγέθη της α.α.τ.:

Περίοδος $T' = \underline{\hspace{2cm}} \text{ s}$ (II)

Σχετικό σφάλμα μέτρησης περιόδου από τιμές (I), (II): $\frac{T - T'}{T} \cdot 100 \% = \underline{\hspace{1cm}} \%$

Πλάτος $A = \underline{\hspace{2cm}} \text{ m}$

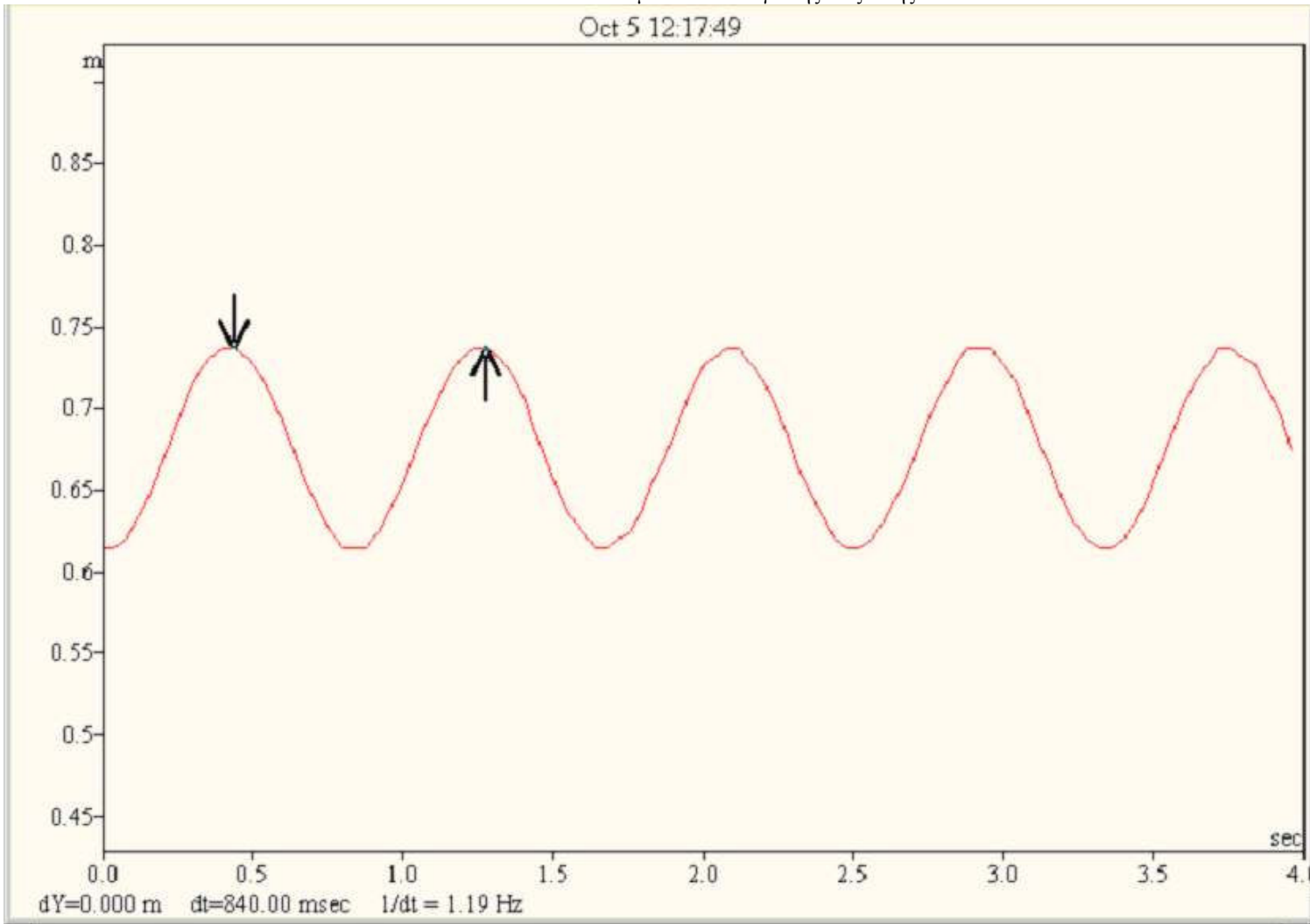
Συχνότητα $f = \underline{\hspace{2cm}} \text{ Hz}$

Μέγιστη Ταχύτητα $v_{\max} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ m/s}$

β) Να σχεδιάσετε τις γραφικές παραστάσεις $v-t$ και $F-t$.

Επιμέλεια: Παναγιώτης Παζούλης

Oct 5 12:17:49

Παράδειγμα γραφικής παράστασης x - t με MultiLog

Επιμέλεια: Παναγιώτης Παζούλης

Στην παραπάνω περίπτωση η επιμήκυνση του ελατηρίου μετρήθηκε **$\Delta L = 18,2 \text{ cm}$** και η μάζα του ταλαντωτή ήταν **$m = 151 \text{ g}$** .

Θεωρώντας ότι **$g = 9,81 \text{ m/s}^2$** έχουμε **$T = 0,8554 \text{ s}$** .

Από τη γραφική παράσταση προκύπτει **$T' = 0,84 \text{ s}$**

Σφάλμα μέτρησης < 2% !!!!